המם הא קמ"ל. דטעם דאזלינן ביה אחר לקיטה משום אורחא

דמילתא הוא: מפני שדרכו ליגדל על כל המים. שמשקין אותו

במים שאובין כירק דהיינו טעמא דירק כדאמר בר"ה (דף יד.) גורן

ויקב כתיב גבי מעשר כדגן מן הגורן" כו' מה גורן ויקב מיוחדין

אסור

לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי דחוזר בגט ואינו חוזר בשחרור דזכין

לו לאדם שלא בפניו: דיקא נמי. דהיכא דלא הוי ליה פלוגתא

תנא לכל דבר: מניינא דרישא. ג' דרכים: מניינא דסיפא.

וקונה את עלמה בשתי דרכים: למעוטי חופה. שאם מסרה

לה י אביה לחופה לשם קדושין אינה מקודשת בכך: ולרב הונא כו'. לקמן בשמעתין (דף ה.): חליפין. קנין סודר: מה שדה מקניא בחליפין. דכתיב (רות ד) וישלוף

נעלו והתם שדה הואי: חליפין איחנהו בפחות משוה פרוטה.

:דקי"ל בפרק הזהב (ב"מ דף מו.) קונין בכלי אע"פ שאינו שוה פרוטה

שנדליו טל רוב מים דהיינו גשמים

ומתעשרין אחרי השנה שעברה

כדאמרינן בר"ה (דף יב:) דאזלינן

בתר שנה שהביאו שליש בה ולא

אחר לקיטתו וילפינן לה מקראי אף

כל שגדלין על רוב מים דהיינו אילנות

מתעשרין לשעבר ואע"ג דמעשר

דידהו דרבנן הואם אסמכינהו אקראי

יצאו ירקות שגדלין על כל מים

מתעשר לשנה הבאה: כוי. ספק

חיה ספק בהמה: יש בו דרכים

כו'. דכיון דמספקא לן ניזיל ביה

לחומרא: שוה לחיה. וטעון כיסוי

דם: ולבהמה. חלבו אסור: ושוה

לבהמה וחיה. טעון שחיטה: שחין

הרבעה עם בהמה וחיה: זו אחת

מן הדרכים. שהמביא גט או שחרור

ממדינת הים לריך שיאמר בפני

נכתב ובפני נחתם בפ״ק דגיטין:

דאיכא פלוגחא. חילוק בדרכיו בדרך

זו הוא דומה לכאן ובדרך זו אינו

דומה כגון מתני׳ בג׳ דרכים למעוטי

חופה דלא קניא ודוב ש הכי הוא דהוי

אונס לזיבה ולא אונס אחר ודגטין

באלו שוה ולא באומר מנו גע זה

שוה לא לחיה ולא לבהמה.

התם הא קמשמע לן דדרכיה דאתרוג כירק

מה ירק דרכו ליגדל על כל מים ובשעת

לקיטתו עישורו אף אתרוג דרכו ליגדל על כל

מים וכשעת לקימתו עישורו והא דתנן שיכוי

יש בו דרכים שוה לחיה ויש בו דרכים שוה

לבהמה ויש בו דרכים שוה לחיה ולבהמה

ויש בו דרכים שאינו שוה לא לחיה ולא

לבהמה ניתני דברים ותו הא דתנן יזו אחת

מן הדרכים ששוו גימי נשים לשחרורי עבדים

ניתני דברים אלא כל היכא דאיכא פלוגתא

תני דרכים וכל היכא דליכא פלוגתא תני

דברים דיקא נמי דקתני סיפאי ר"אי אומר

אתרוג שוה לאילן לכל דבר ש"מ: מניינא

דרישא למעוםי מאי מניינא דסיפא למעוםי

מאי מניינא דרישא למעומי חופה סולרב

הונא דאמר חופה קונה מק"ו למעומי מאי

למעומי חליפין ס"ד אמינא הואיל יוגמר

קיחה קיחה משרה עפרון מה ישרה מקניא

בחליפין אף אשה נמי מקניא בחליפין קמ"ל

ואימא הכי נמי חליפין איתנהו בפחות

משוה פרומה ואשה בפחות משוה פרומה

מ) בכורים פ"ב מ"ח חולין ב. ב) גיטין ט., [ביכורים פ"ב מ"ו], ל) ובכת"י ודפו"ר: רבי אליעזר], ד) [לק 1) [לעיל ב.], 1) יחן, ה) וברכות לו ע"חן, ימן, יו) [בנטת טיע מן, ט) [בדפו"ר: הני, וכ"ה ברש"ש], י) [בדפו"ר: לו, וכ"ה ברש"ש], ל) [ד"ה מה], ל) [במשנה בשביעית ליתה לתיבת "ונשמר"], ופאה פ"א מ"דן, נ) נל"ל אלא כגון. (הר מדעסויא. ועיין רש"ש ומל"ה)],

הגהות הב"ח

(מ) תום' ד"ה (בע"ח) אתרוג וכו' וי"ל דנהי דלא כל"ל ותיבת דההיא נמחק: (ב) ד"ה מה וכו' מסתמא ככל דבר שהוא מאכל כו׳ במסכת שביעית כלל אמרו: (ג) בא"ד לענין ביכורים דכיון שאין ביכורים אלא: (ד) ד"ה לא וכו׳ פי׳ בקונטרם לענין . הרבעה:

מוסף רש"י

על כל מים. אף על שאובין ומשקין אותה תמיד כענין שנאמר (דברים יא) שמובין ונושקין טומה ממיד כענין שנאמר (דברים יא) והשקית ברגלך כגן הירק סתם גן הירק דרכו נהשקאה (ר"ה יד.). כוי. מן התיש ומן הלביה (חולין .. אתרוג שוה לאילו (סוכה מ.).

מוסף תוספות

א. כדתנן לעיל ןבמס׳ בסוף [שביעית מ"ד). הר"ש בשביעית פ"ט גורן כדלעיל לענין סוכה. מוס׳ ר״ה יד. ד״ה מה. ג. וכן נראה דלענין ערלה ורבעי לא איצטריך ינן שנוהגת לאשמעינן שנוהגת באתרוג אלא לאשמעינן ביה דאזלינן ביה בתר חנטה כשאר אילנות לפי שיש בו דבר דאזלינן בתר לקיטה. תוס׳ הרח״ש. ד. ע״י שליח ובלילה אבל ביום וע"י עצמן הא חזינן . דלא קפדי. מוס' הכח"ש. ו. ולא דמי לכסף. שס. בריטב"ל. וזו ראיה הם ולאו תולדה דכסף. ישראל קונה לו עוד קנין אחר. תוס׳ הכח"ש. (והיינו כר"י שם יאלי כן יוויים כן יוויים וברשב״א נקט איפכא דהיינו אליבא דר״ל ועי׳ תוס׳ לקמן יד: ד״ה הואיל). ט. נתוס' הרח"ש. לבד מחליפין שנוהג בשניהם. י. דקנינא מיניה בשניהם. יין קנינא מיניה משמע שהעדים שלוחים לקבל הקנין. מ"י מונא במהרש"ל. ועי' מאירי.

מאחר שלא נזרע מהיכן אוספין אלא לימד על הספיחים שהן אסורים אפילו לאכילה וכ"ש לסחורה וסבר דספיחים אסורין בשביעית מדאורייתא ואפילו קודם זמן הביעור וכשינאו למולאי שביעית אסור מדרבנן בכדי שיעשו כיולא בהן א והסבר כל שאר ספיחים אסורים

במולאי שביעית אבל ספיחי כרוב שאין כיולא בהן בירקות השדה לא גזרינן בהם משום שאר ספיחים דהא מינכרא מילתא ומה שגידל אמהות הרי היא של שביעית ואסור ומה שלא הגיע הרי הוא של מולאי שביעית ושרי ומאן דחזי לבר אינש דאכל ספיחי כרוב למולאי שביעית לא אתי למיכל שאר ספיחים דהא שאני משאר ספיחים ולא גזרינן היתירא משום איסורא מ"מ ש"מ דלא אזלינן כלל בירק בתר לקיטה אלא בתר רוב גידולים מדשרי ספיחי ששית שנכנסו לשביעית וי"ל דנהי (ה) דההיא דלא אזלינן בתר לקיטה מ"מ בתר חנטה נמי לא אזלינן אלא הגדל באיסור אסור בהיתר מותר מה שאין כן באתרוג ושאר אילן דאולינו לגמרי בתר חנטה דאם חנט באיסור אפי׳ מה שגדל בהיתר אח״כ אסור והשתא לשביעית שוה לאילן דאי הוה כירק הוה אזלינן בתר רוב גידול: מה ירק דרכו ליגדל על כל מים.

ויקב מיוחדים שגדלים על רוב מים מתעשרים לשנה שעברה ילאו ירקות שגדלין על כל מים ואע"ג דמעשר ירק מדרבנן והיאך עושה בנין אב מדבר שהוא מדרבנן אסמכוה רבנן אקראב כדפירש בקונטרס ור"י פי׳ אם אינו ענין למעשר תנהו ענין לשביעית שנוהג בירק מן התורה דעיקר דרשה אתיא לשביעית לענין ירק דהוי דאורייתא בין בירק בין באילנות כדאמרינן בר"ה (דף טו:) אמינא לך מעשר חרובין דרבנן ואמרת לי שביעית דבנות שוח דאורייתא וה״ה בירהות דהוו דאורייתא מסתמא ככל דבר שהוא (כ) אוכל 0 ונשמר כו' כדתנן במס' שביעית (פ"ז מ"ה) כלל אמרו בשביעית כו' וה"ק מה גורן ויקב שגדלין על רוב מים ואזלינן בתר שנה שעברה לגבי שביעית

24

אף כל כו׳ וקשה דהרי אתרוג שגדל על כל מים כדאיתא בשמעתין ואפ״ה אתרינן ששוה לאילן לענין שביעית לילך בתר חנטה ושמא י״ל דהא דאולינן ביה בתר חנטה לשביעית היינו דוקא לחומרא כגון אם חנט בשביעית ונלקט בשמינית א״נ י״ל אע״ג דאתרוג גדל על כל מים אין לנו לחלקו מדין שאר אילנות לענין שביעית כיון דלענין ערלה ורבעי לא חלקתו תורה משאר אילנות ודרשה דגורן ויקב לירקות אתא ולא לאתרוג ומכ"מ לענין מעשר שהוא דרבנן תקנו חכמים אחר לקיטתו עישורו הואיל וגדל על כל מים כירק וא"ת אמאי לא חשיב שהאתרוג שוה לאילן לכלאים שאינו כלאים בכרם וליחשב דשוה לאילן בארבע דרכים וי"ל לא תני אלא דשוה לאילן לילך בתר חנטה ולירק בתר לקיטה? וא"ת אמאי לא חשיב ששוה לירק בשני דרכים כגון לענין פיאה דלא מיחייב אתרוג בפיאה משום דאין לקיטתו כאחד דלענין פיאה בעינן לקיטתו כאחד מו ומהאי טעמא ממעטינן תאינה בפרק כלל גדול (שבת דף סת.) ובפרק מקום שנהגו (פסחים דף נו:) ובירק נמי אין פיאה מתנהגת דאינו בכלל דבר המתקיים כדאיתא התם וי"ל כיון דאיכא אילנות טובא שאין חייבין בפיאה ים כגון האוג והחרובים השנוים במסכת פיאה (פ"א משנה ה) לא שייך למיתני שוה לירק ומהאי טעמא נמי לא קאמר שוה לירק לענין ביכורים (0 שאין ביכורים אלא משבעה מינין כדאימא בספרי אם כן שוה נמי לשאר אילנומ: לא דחיה ודא דבהמה. פי' (10 לענין הרבעה משום דמספקא לן אי מין חיה אי מין בהמה הוא הקשה הר' אליעזר למ"ד (חולין דף פ.) כוי בריה בפני עצמו הוא מאי איריא משום דמספקה לן כו' אפילו ידעינן דחיה היא לא מרביעין עליה חיה אחרת דאין מרביעין איל על גבי וי"ל דאתיא כמ"ד (שם) כוי זה הבא מן החייש ומן הלבייה ומספקא לן אי חוששין לורע האב או לא דאי הוה אמר דאין חוששין היינו מרביעין עליה לבי:

63

ואשה בפחות מש"פ לא מקניא נפשה. פי׳ בקונטרס משום דגנאי הוא לה הילכך בטיל לה חורת חליפין בקידושין ואפילו בכלי שיש בה ש"פ אי יהיב לה בתורת חליפין וקשה לר"ת דא"כ פשטה ידה וקבלה תתקדש בפחות מש"פ ועוד כיון דתלי טעמא משום דגנאי הוא לה א״כ אמאי לא פריך בגמרא בנסיה דרבי ינאי דקפדו אנפשייהו ולא מקדשי בפחוח מתרקבא דדינרי כויז כי היכי דפריך לקמן (דף יא.) אמילמיה דב"ש ועוד קשה כיון דס"ד השתא למגמר קניני אשה מקניני שדה א"כ אשה נמי תקני בחוקה כמו שדה ועוד דלקמן (דף ה.) בעי בגמ' בשטר מנלן ומאי בעי ליגמר משדה לכך נראה לר"ת דגרסי' בפחום משוה פרוטה לא מקניא ולא גרס נפשה דלא בקפידא חליא מילחא אלא ה"ט משום דגמר קיחה קיחה משדה עפרון דכתיב ביה כסף ובפחות משוה פרוטה לא מיקרי כסף והמקשה שהקשה תחילה ואימא ה"נ בשטר וחזקה לא הקשה דהא פשיטא דלא גמרינן קיחה לעשות אשה ככל עניני שדה ולהכי מבעיא לן לקמן בשטר מנלן דלא גמרינן משדה אלא לכסף דוקא דכתיב ביה קיחה ולא פריך מחליפין אלא משום דהוי כעין כסף דקרא שיש בהם שוה פרוטה 🖹 והכי פירושו ואימא ה"נ שתקנה אשה בחליפין כשיש באותם חליפין שוה פרוטה כעין כסף דקרא טפי משטר שיש בו שוה פרוטה דא"ל שישוה השטר פרוטה כדאמרי׳ גיטין (דף כ.) כתבו על איסורי הנאה כשרו אבל חליפין דשוה פרוטה דומין לכסף ומשני חליפין איתנהו בפחות משוה פרוטה וא״כ אינם מטעם כסף אלא קנין אחר הואי וא״ת היכי ס״ד דנילף משדה עפרון שתקנה אשה בחליפין והא שדה עפרון גופא לא מיקני בחליפין דלא מצינו חליפין לעובד כוכבים דהא אמרינן בבכורות (דף יג.) מדישראל בחדא עובד כוכבים נמי בחדאף וו״ל דהיינו לבר מחליפין דומיא דישראל בחדא וה"ק מדישראל בחדא קנין חדש בר מחליפין שהם בשניהם יוכן משמע לקמן (דף ח.) גבי נמכר לעובד כוכבים מכסף מקנתו בכסף נקנה ואין נקנה בתורת תבואה וכלים ומאי ניהו חליפין ש"מ דשאר דברים נקנין בחליפין לעובד כוכבים וכן היה רגיל ר"ת לשלוח הרשאה ביד עובד כוכבים והיה מקנה בחליפין ומיהו בזה לריך ליזהר שלא לכחוב וקנינא מיניהי דאין שליחות וזכיה לעובד כוכבים כדאמרינן בפרק [חמישי] דבבא מליעא (דף עא:) אלא וקנה העובד כוכבים כתבינן ואם חאמר אם כן כיון דפשיטא לן דאשה לא מקניא בחליפין

טעמא דירק מפרש בפ״ק דר״ה (דף יד. ושס ל) דגורן ויקב כתיב גבי מעשר כדגן מן הגורן כו' מה גורן

תום' ר"י הזקן י. על כל מים. אית דמפרשי אפילו אינן מי גשמים. כל מים שיבאו אליו, אין מים מזיקים אותם כלל. דתנן כוי וכו׳. בבכורים פרק ב [מ"ח] היא שנויה. פלונהא שמחלה רעויו. לשם קדושין לא מהני. ולרב הונא דאמר. לקמן וה, א]. חליפין. קנין סודר. משדה עפרון. לקמן

וד, ב]. בפחות משוה פרוטה. דקי״ל [ב״מ מז,

ן, בן. בפחות משוה פרוטה. דקי״ל [ב״מ מז, א] קונין בכלי אע״פ שאין

עין משפם

נר מצוה

ה א מיי׳ פ״ב מהל׳

וו א מייי פייב מהכי מירות הלייו: ב [מייי פייה מהלי מכירה

הלכה ה טוש"ע חו"מ סי קל סעיף א]: ג [מיי׳ שם הלכה ו טוש״ע

מ"מ סי קלה סעיף בן: